Göteborgs Stad

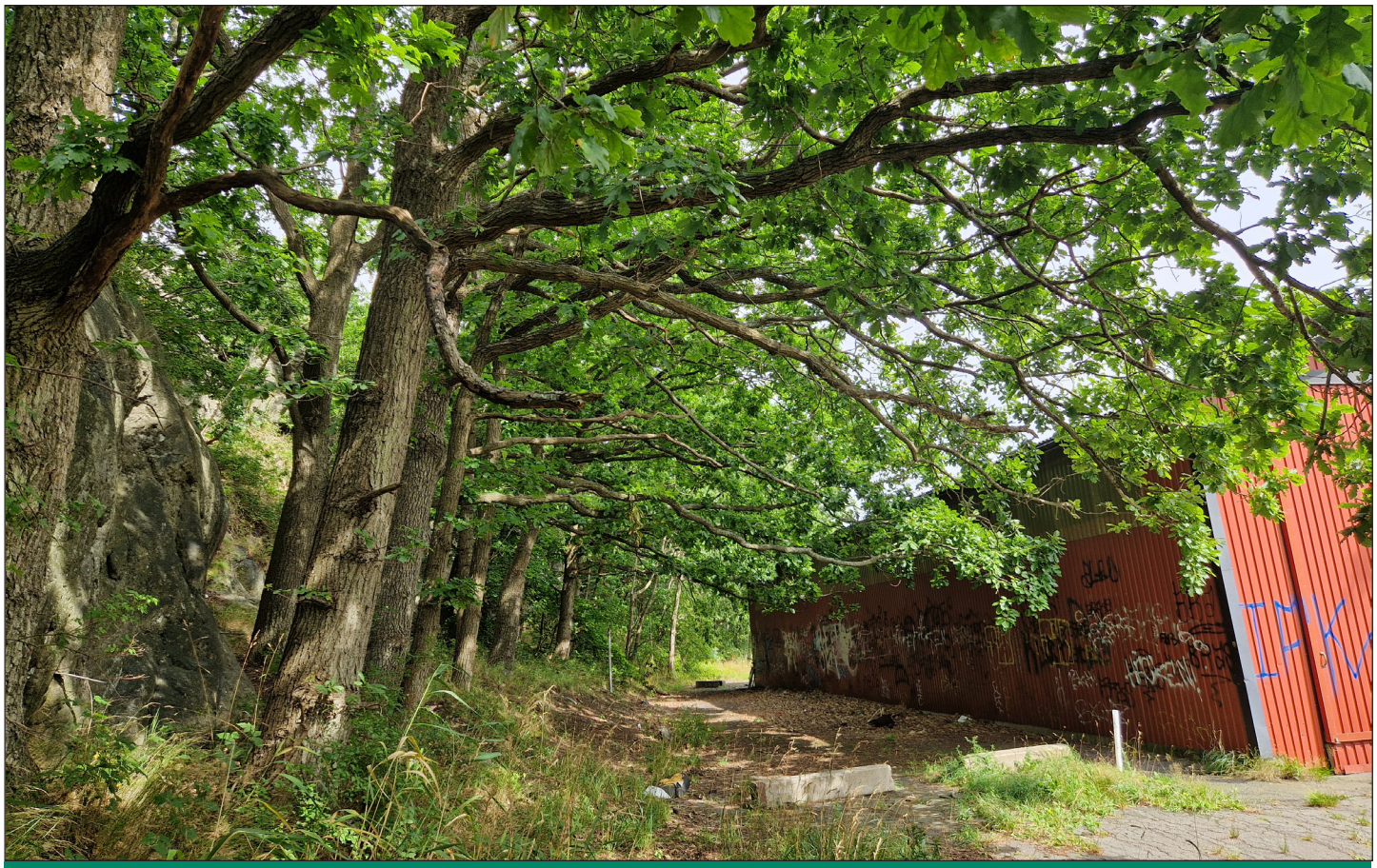

Grönstrukturutredning för **Detaljplan för simhall vid Gamla Flygplatsvägen (Amhult 1:62 mfl.) inom stadsdelen Torslanda**

Sophie Wiström
Exploateringsförvaltningen
2025-12-09

Sammanfattning

Detaljplanen syftar till att upprätta en simhall i Amhult, Torslanda. Simhallen planeras på en tomt som utgörs av väg, parkering, gräsytor, förråd och naturmark bestående av bergshällar och ekskog.

Idrott- och föreningsförvaltningen är exploatör för simhallen och planerar för ett lokalbad som ska användas för simundervisning, simidrott för ungdoms och motionsverksamhet. Antal besökande uppskattas per år till 150 000 (inom en femårsperiod). Simhallen ska innehålla en 25-metersbassäng och en undervisnings-/varmbassäng med höj- och sänkbar botten alternativt olika nivåer för att passa simundervisning och vattengymnastik samt rehabilitering. Simhallen är tänkt för lek och motion, simkunnighet samt föreningsliv.

Detaljplanen riskerar att påverka naturvärden som trädalléer, ekar i söderläge, ett särskilt skyddsvärt päronträd och träd med blomningvärde som är gynnsamma för pollinatörer. Byggnationen bör anpassas efter ekskogen trädskyddszon samt ta hänsyn till strukturer som är gynsamma för fladdermöss. Det är viktigt att beakta de fyra stegen i kompensationstrappan: *Undvika, Minimera, Utjämna och Ersätta.*

Nyttja

- Planområdets yta för att skapa en bra helhet
- Närhet till kommande stadsdelspark Amhults damm

Värna

- Bevara ädellövskog
- Biotopskyddade alléer
- Värna lämpliga strukturer för fladdermöss

Utveckla

- Bevara och utveckla befintlig blomsterprakt

Tillskapa

- Skapa trygg och gen koppling från busstorget

Kompensationsåtgärder

- Skapa faunadepåer (bevara död ved)
- Frihugg ekar

Innehållsförteckning

Bakgrund 4

Utredningens syfte 4

Utredningens innehåll 4

Övergripande grönstruktur 6

Övergripande områdeskaraktär 7

Pågående planer 7

Stadsdelens grönstruktur 8

Planområdets grönstruktur 10

Planområdets direkta närhet 11

Träd och ekosystemtjänster 14

naturvärdesinventering 15

Planområdet 17

Detaljplanens påverkan 21

Detaljplanens Syfte 21

Bedömd påverkan 22

Förslag på strategi 24

Nyttja 25

Värna 25

Utveckla 26

Kompensationsåtgärder 26

Ytterligare utredningar 28

Bilaga: Planeringsförutsättningar 29

Bakgrund

Utredningens syfte

Grönstrukturutredningen är en områdesspecifik utredning inom program eller planarbete. Syftet med utredningen är att så tidigt som möjligt i planeringsprocessen sammanställa befintliga värden, brister, behov och möjligheter kopplat till grönstrukturen och den tänkta förändringen i det aktuella området. Detta för att informationen ska kunna komma in i rätt skede och kunna hanteras inom ramen för planprocessen. Utredningen berör framförallt mark planlagd eller förvaltad som allmän plats park eller allmän plats natur.

Utgångspunkten i utredningen är de mål och strategier för grönstrukturen och dess värden som finns beskrivna i *Göteborgs grönplan* (2022), *Park- och naturförvaltningens riktlinje för lekplatser* (2019) och *Översiktsplan för Göteborg* (2022). Grönstrukturutredningen ska:

- Beskriva grönstrukturens kvaliteter och brister inom det aktuella området utifrån Stadens eller förvaltningens mål och riktvärden i styrande dokument.
- Analysera hur föreslagen planering kan komma att påverka befintlig grönstruktur i det aktuella området.
- Ringa in om det finns behov att utveckla grönstrukturen – och om möjligt ange en strategi för detta – i det aktuella området för att Stadens eller förvaltningens mål ska uppnås.

Utredningens innehåll

I utredningen görs en beskrivning av grönstrukturens befintliga värden – både sociala och ekologiska – och dess roll i den gröna infrastrukturen. Fokus för analyserna i utredningen är dock de sociala värdena. Befintliga ekologiska värden beskrivs utifrån rådande kunskapsläge och där det finns särskilt behov av fördjupad kunskap beskrivs det.

I grönstrukturutredningen analyseras vidare andelen offentlig friyta i det aktuella området. Andel offentlig friyta är en indikator som

mäter ett områdes kapacitet för förtätning på ett sätt som även ger förutsättningar för att bevara och utveckla ekologiska och sociala värden. Rekommendationen om minst 15% offentlig friyta är en inriktning för Göteborgs stad enligt översiktsplanen och en av indikatorerna i stadsbyggnadsförvaltningens verktyg för arbete med god gestaltad livsmiljö (Stadsbyggnadskontoret, 2021). Siffran används som utgångspunkt i analysen för friytetillgång.

För att säkerställa att park- och naturområden finns nära göteborgare och besökare finns riktvärden kopplat till bostadsnära park eller naturområde samt stadsdelspark. Dessa är beskrivna i Göteborgs grönplan (2022) och Översiktsplan för Göteborg (2022). Hur väl riktvärdena uppnås i det aktuella området beskrivs i en nåbarhetsanalys. I analysen finns även en fördjupning som beskriver hur stor del av park- och naturområdena som är tillgängliga eller delvis tillgängliga för att ge en bild av dess användbarhet idag.

För att i planeringen lägga särskilt fokus på barnperspektivet finns Park- och naturförvaltningens riktlinje för lekplatser (2019), idag tillhörande stadsmiljöförvaltningen, som sätter barnen i fokus. Med utgångspunkt i dess riktvärden görs en nåbarhetsanalys av lekplatserna i det aktuella området.

Förutom ovan nämnda analyser redogör grönstrukturutredningen även för behov och potential i den sammanhängande grönstrukturen genom åtgärder i det aktuella området. Det kan handla om vilka gröna eller blågröna stråk som är viktiga att värna eller kopplingar som det finns behov av att utveckla.

Med utgångspunkt i den befintliga situationen och analyserna bedöms planförslagets påverkan på grönstrukturen. Bedömningen mynnar (i de fall vi ser det möjligt att hantera det inom ramen för programmet/planen) i förslag för strategi för det aktuella området.

Läs mer om dokumenten och de riktvärden som är underlag för analyserna i bilagan sist i utredningen.

ÖVERGRIPANDE GRÖNSTRUKTUR

Kartbilden visar benfintlig grönstruktur inom 1 km radie från planområdet

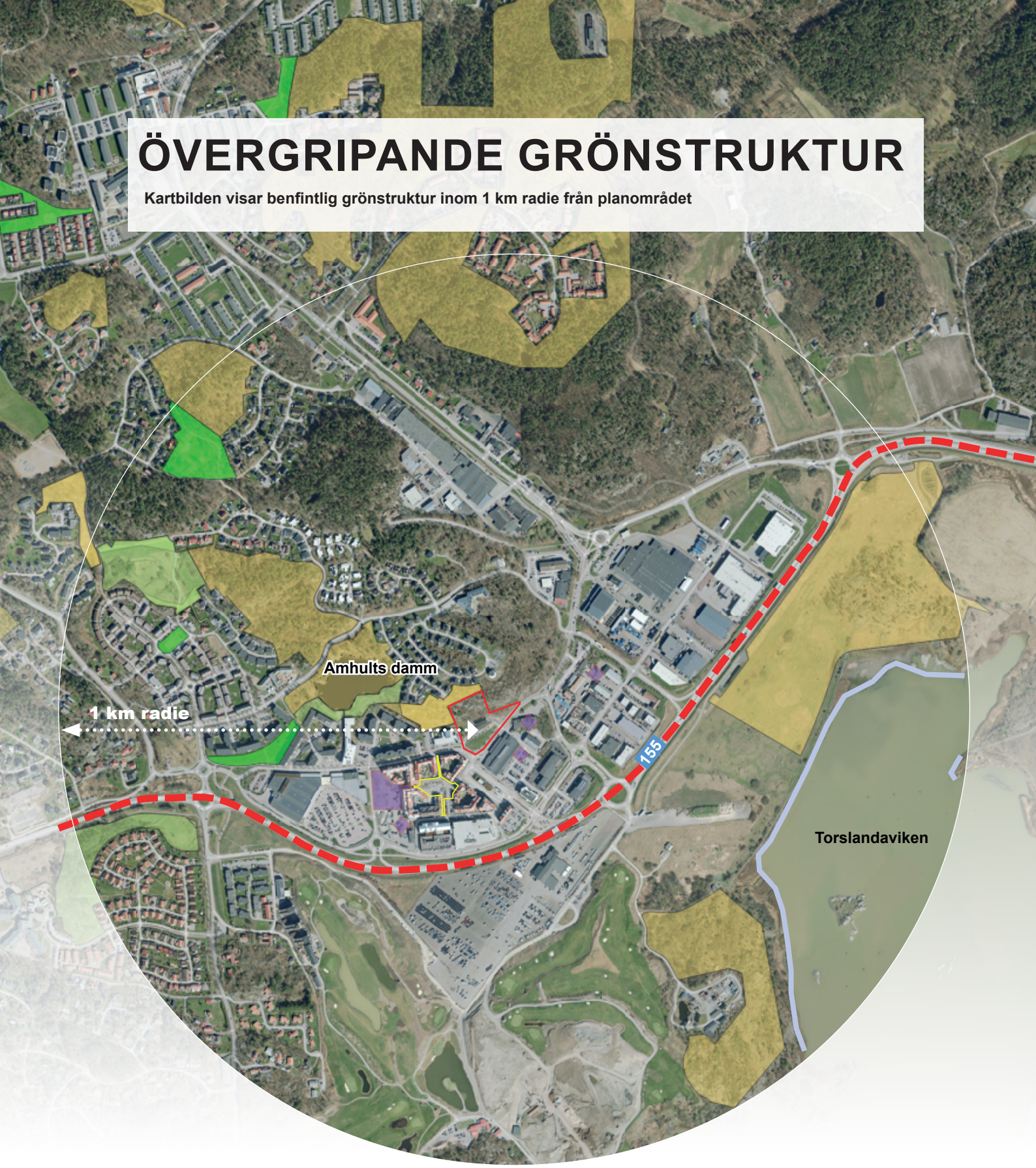

Park/natur tillgänglighetskategori 3

Park/natur tillgänglighetskategori 2

Park/natur tillgänglighetskategori 1

Pågående Program & planarbete

Planområde

Barriär, motorled

Planerad ny bostadsnära park

Övergripande sammanhang

Planområdet hör till ytterstadens större samhällen, och ligger 11,4 km från Göteborgs centralstation. Planområdet omfattar cirka är 12000 kvm. Amhult är en befintlig tyngdpunkt i ytterstaden med fokus på blandad stadsbebyggelse. Attraktiv stadsmiljö ska prioriteras och kopplingar stärkas för gående och cyklister för att göra platsen tillgänglig för närboende. I översiktplanen rekommenderas att handel och service planeras så att de utgör en lokal tyngdpunkt som attraherar människor till handels- och mötesplatser.

Ursprungligen var Amhult en del av Torslanda by och nämns i Biskop Eysteins jordebok från 1300-talet under namnet ”Almholte”. 1923 invigdes Torslanda flygplats i området och präglade utvecklingen under många år framöver. Tills dess att verksamheten lades ner år 1977 och stor del av asfalten revs upp 1997. I början av 2000talet omvandlades området kring den gamla flygplatsen till en expanderande bostadsbebyggelse och idag är Amhult ett av Göteborgs största inflyttningsområden. Amhult utgörs idag av nybyggda bostäder, butiker, lokaler, grönområden och den kommande bostadsnära parken, Flygparken. Amhult centrum har idag butiker, caféer, kulturhus, bibliotek och serviceinrättningar.

Kartbild från 1960 som visar flygplatsens utbredning

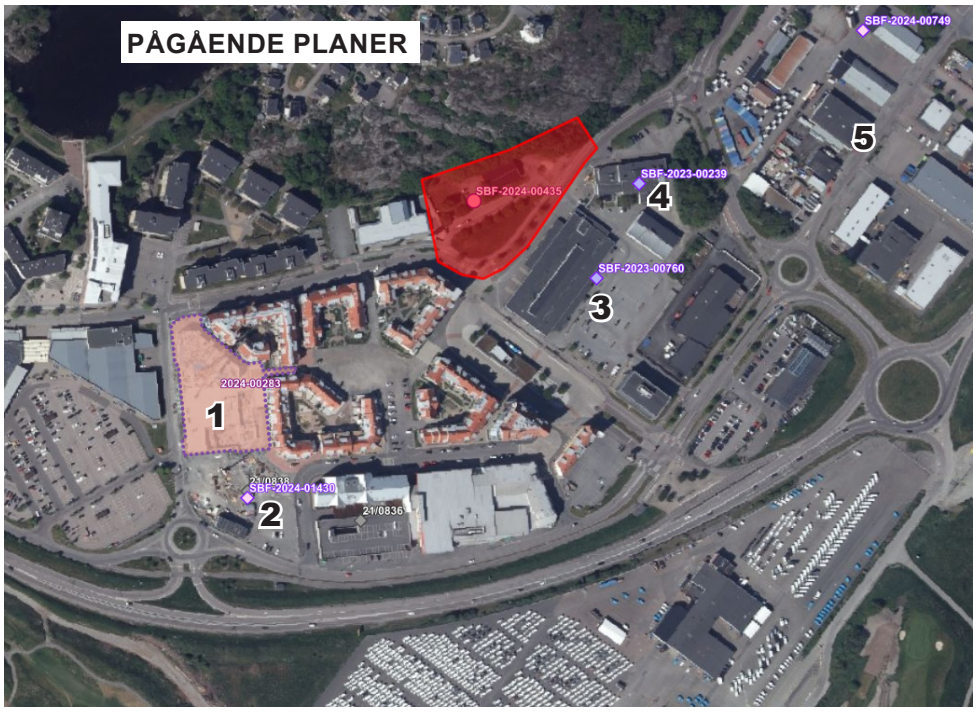

PÅGÅENDE PLANER

1. Ändring av del av detaljplan för Amhult centrum etapp 2 inom stadsdelen Torslanda. Under arkivering
2. Planbesked för bostäder och verksamheter vid Postflyget (Amhult 108:1) inom stadsdelen Torslanda. Startår 2026
3. Planbesked för bostäder vid Gamla Flygplatsvägen (Amhult 197:1) inom stadsdelen Torslanda. Startår 2026
4. Planbesked för bostäder vid Gamla Flygplatsvägen 18-22 (Amhult 107:2) inom stadsdelen Torslnda. Startår 2026
5. Planbesked för bostäder vid Flygfältsgatan och Gamla Flygfältsvägen (Amhult 106:6) inom stadsdelen Torslanda. Planbesked, obeslutad

Amhults geografiska läge medför att även Öckerö kommun ingår i upptagningsområdet. Amhult och Torslanda torg är naturliga knutpunkter för omgivande bebyggelse. Övriga delar av Hisingen och Göteborg är svårt att locka besökare från. Förtätning i närområdet planeras bidra till att Amhult centrum och Torslanda torg kopplas samman.

Torslandas parker och naturområden

Torslanda präglas av ett rikt natur- och kulturlandskap i nära anslutning till havet. I öster breder Hisingens industriområde ut sig med storskalig karaktär. Nordöst om planområdet återfinns Hisingens gröna kulturlandskapskil. Det finns gott om gröna och rekreativa värden. Här bor man vindutsatt och har mycket bostadsnära natur men få högkvalitativa större parker. Torslanda saknar tillgång på stadspark, de närmsta är Hisingsparken nära Tuve och Färjenäsparken vid Eriksberg vilka kräver att torslandaborna behöver resa med bil eller kollektivtrafik för att besöka dem.

I dagsläget finns två bostadsnära parker i Torslanda, Amhultsdammen och Mustadammen. I Skra bro planeras för en stadsdelspark samt i Amhult centrum planeras det för den kommande bostadsnära Flygparken.

Amhultsdammen är placerad vid en tidigare branddamm i anslutning till Amhults torg och bibliotek. Parken är uppdelad i två huvudkaraktärer. Den södra delen närmast torget har en mer parklik prägel medan den norra delen är mer naturlik. Dammen är försedd med bryggor som tillåter besökare att komma nära vattnet.

Relativt nära planområdet finns naturområdet Torslandaviken som med sina 223 hektar utgör en öppen kultur- och våtmark omgiven av strandängar och buskmarker. Viken utgörs av en konstgjord vik nära hamnen och det tidigare flygfältet. Området bidrar med ett mycket rikt fågel- och insektsliv och är ett populärt besöksmål för fågelskådare. Runt viken finns ett fågeltorn och en naturslinga på 6 km. År 2015 genomfördes upprustningsinsatser i området med tydligare entré, utvidgad betesmark, vass- och naturvårdsröjning. Torslandaviken är ett Natura 2000-område och omfattas av strandskydd och utreds för att utvecklas till kommunalt naturreservat.

GÖTEBORGS GRÖNA KILAR
1. Vättlefjällskilen i nordöst
2. Bergsjökilen i öst
3. Delsjö-Härskogskilen i öst
4. Lackarebäckskilen i sydöst
5. Slottskogen-Sandsjönackakilen i syd
6. Hisingens gröna kulturlandskapskil i nordväst
7. Backa-Rödbokilen i norr

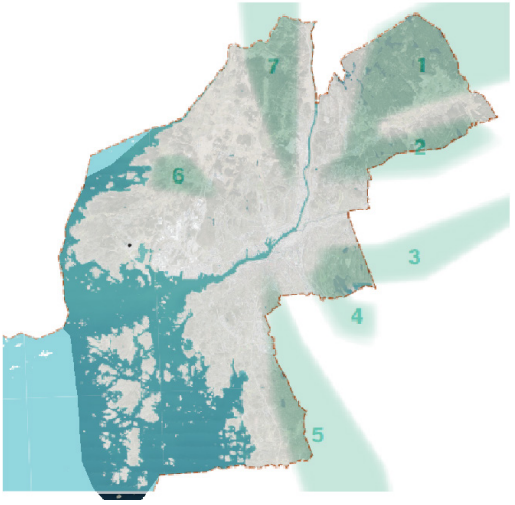

De gröna kilarna är större sammanhängande naturområden som bidrar till Göteborgsregionens attraktionskraft. De gröna kilarna har olika karaktär och innehåller allt från skogar med höga naturvärden till jordbruksmark, i många fall med stora kulturhistoriska värden.

Torslandas parker och naturområden

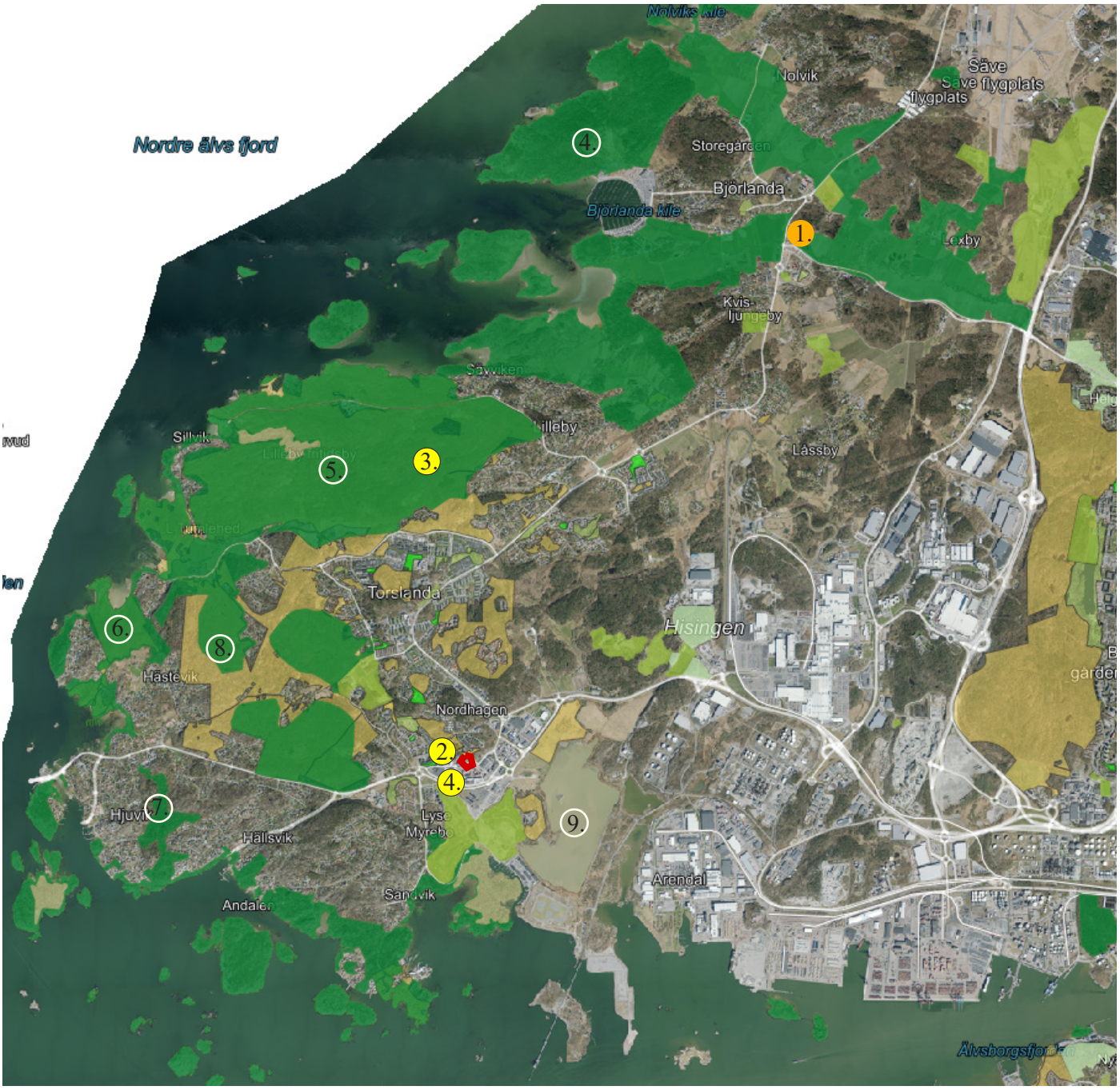

Parker

- 1 Skra Bro (planerad) - Stadsdelspark
- 2. Amhultsdammen - Bostadsnära park
- 3. Mustadammen - Bostadsnära park
- 4. Flygparken (planerad) - Bostadsnära park

Läs mer om olika parker på sid.

Planområde

Större naturområden

4. Björlandahalvön
5. Lilleby-Tumlehed - Bronsåldersundet
6. Hästervikarna
7. Majvik
8. Tors lott-Linnefjäll
9. Torslandaviken

Planområdets grönstruktur

Nulägesbeskrivning

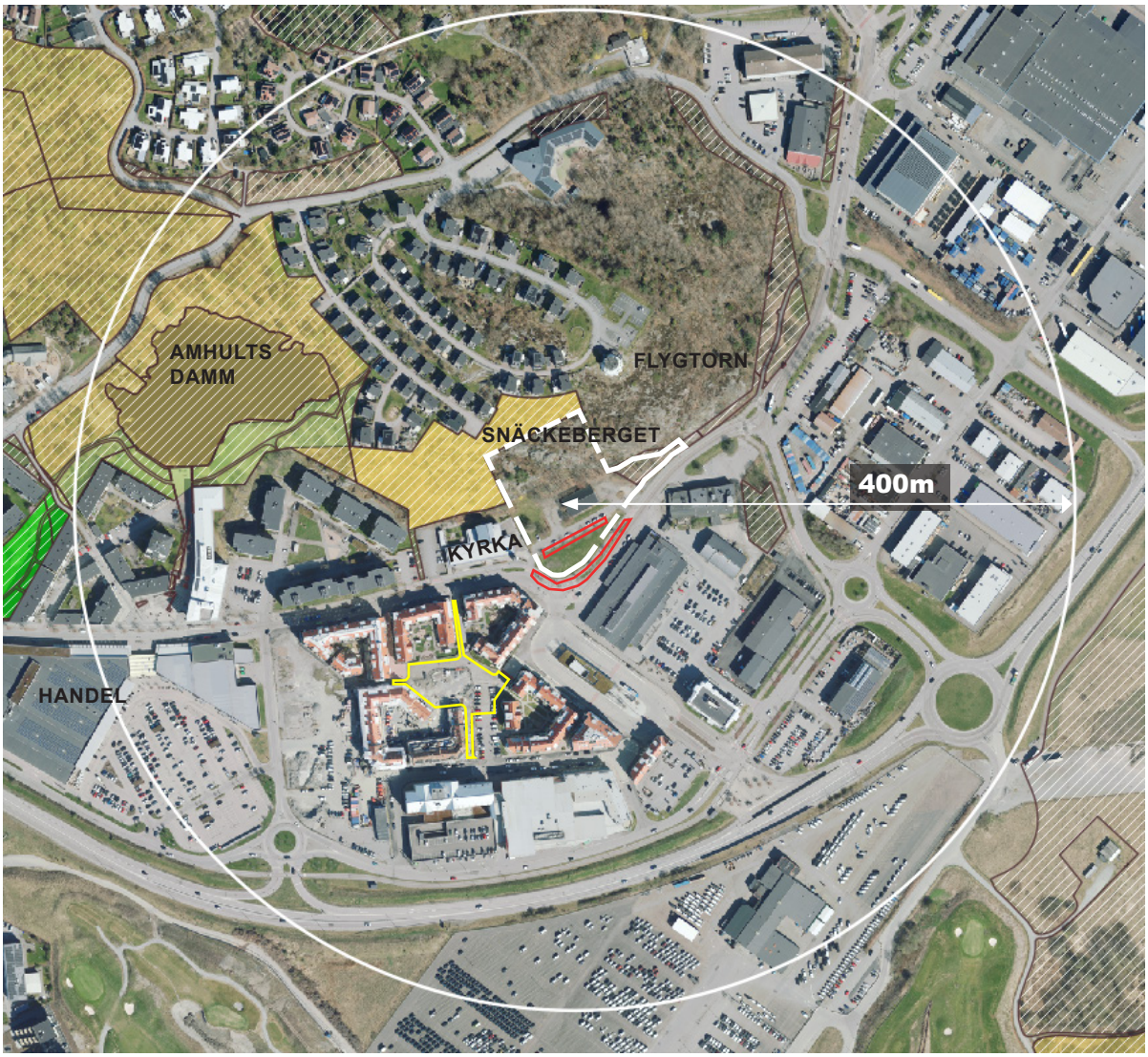

- Planområde
- Bostadsnära park/natur, tillgänglighetskategori 2
- Bostadsnära park/natur, tillgänglighetskategori 3
- Kommande bostadsnära park, Flygparken
- Allmän plats park eller natur
- Biotopskyddad allé

Tillgänglighetsklass

Kategori 1: Parker där i stort sett hela ytan har förutsättning att göras tillgänglig. Större delen av ytan är relativt plan. Generellt typiska parkmiljöer, men kan skötas mer eller mindre intensivt.

Kategori 2: Park- och naturområden som delvis har förutsättningar för tillgänglighet men i andra delar är otillgängliga. Minst 0,2 hektar av ytan är relativt plan. Dessa områden innehåller ofta både ytor med parkkaraktär och naturmark.

kategori 3: Park- eller naturområden med begränsad tillgänglighet. Mindre delar bedöms kunna göras mer tillgängliga med detta kräver dock större insatser. Ofta kuperade ytor med naturkaraktär, eller extensivt skött park med svår topografi.

Planområdets direkta närhet

Strax nordöst om aktuellt område finns ett före detta flygledartorn uppfört under 1960-talet beläget på Snäckeberget. Byggnaden ingår i bevarandeprogram för moderna Göteborg. Direkt väster om planområdet finns Amhults kyrka. I syd-östlig riktning breder ett handels- och bostadsområde ut sig med stora parkeringar och ny bebyggelse. Här planeras för den kommande Flygparken som har upptagningsområde inom 300 meter. Söder om planområdet finns Amhults busstorg. Söder om bostads- och handelsområdet ligger Torslanda golfklubb. Amhult genomgår en utveckling och komplettering av bostäder service och arbetsplatser. Strukturen är spretig och här blandas industrier, serviceinrättningar med lokal och småskalig handel samt en blandning av boende och upplåtelseformer.

Bostadsnära park, stadsdelspark och lekplats

• Det är brist på stadsdelspark inom 1000 meter från planområdet. I översiktsplanen pekas Amhultsdammen med omnejd ut som en framtida stadsdelspark. Genomförandet av parken bedöms inte ske inom en nära framtid.

• Idag är det brist på både bostadsnära park inom 300 meters gångavstånd och områdeslekplats inom 500 meter. Den kommande parken, Flygparken, kommer råda bot på bristen på bostadsnära park och lekplats.

• Området har tillgång till en stadsdelslekplats inom rekommenderat avstånd om 1000 meter, då Amhults lekplats nås inom ca 850 meters gångavstånd.

• Det är brist på utegym i området men stadsmiljöförvaltningen planerar för två i Torslanda.

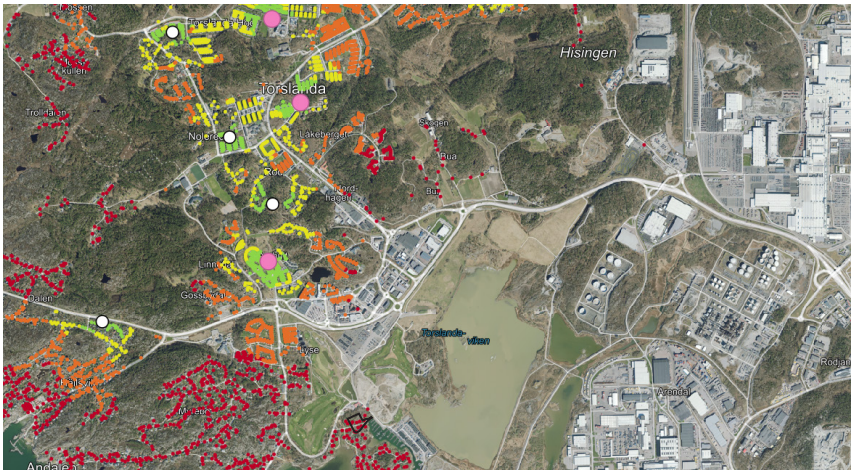

- Områdeslekplats
- Stadsdelslekplats
- 0 - 250 meter till stadsdelslekplats
- 250 - 500 meter gångavstånd
- 500 - 1000 meter gångavstånd
- mer än 1000 meter gångavstånd

Vy över flygtornet

Utsikt över Amhult från Snäckeberget, kyrkan till höger

Busstorg söder om planområdet

Vy från busstorg mot planområdet

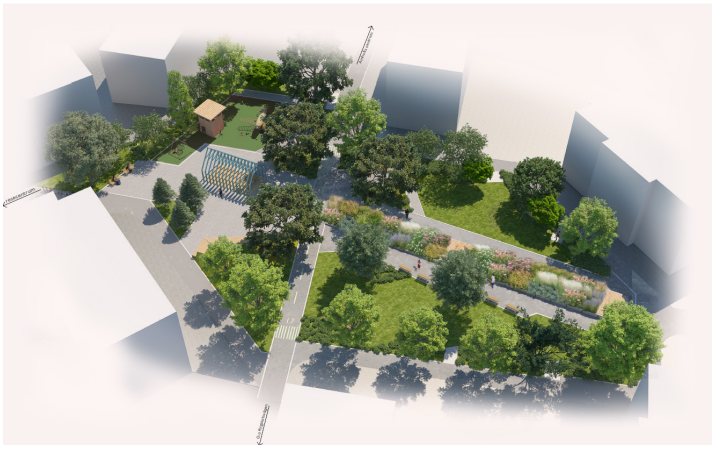

Vissualisering över kommande Flygparken

Södra delen av Amhultsdammens park

Mötet mellan fasad och Snäckeberget

Norr om BRF Segelflyget 14 breder en flera meter lång makadamyta ut sig mellan byggnad och Snäckeberget. Öster om Segelflyget finns Amhults kyra som har ett mjukare möte med Snäckeberget. En ordnad gräsmatta möter naturmarken som breder ut sig längs bergshällen. Besökare kan vandra längs en stenlagd gång längs berget och leder till planområdet.

Inför utbyggnadsskedet vore det fördelaktigt med en rotkartering för att undvika att skada trädens rötter. Värna trädens skyddsområde i uppförandet av simhallen för att bevara naturmiljön vid bergsslänten.

A, Baksidan av BRF Segelflyget 14

B, Baksidan av Amhults kyrka som låter naturen spilla ner över berget inpå tomten

Träd och ekosystemtjänster

Äldre träd bidrar med fler ekosystemtjänster än yngre. Ofta är ett träds betydelse för att gynna artrikedomen hos till exempel insekter, svampar och lavar relaterade till trädets ålder. Stora och äldre träd har högre krontäckning än unga träd. Eftersom träd är så långlivade organismer är de väldigt viktiga för många andra livsformer, som insekter, lavar, mossor, fåglar och mindre däggdjur, både för föda, skydd och bo. Det uppskattas att cirka 1000 olika arter är knutna till eken på något vis och omfattas även tillfälliga besökare kan siffran öka till 1500-2000 arter. Äldre och grova ekar anses ha högst biologisk mångfald av alla trädslag i Sverige. Många av arterna knutna till eken är rödlistade enligt Artdatabanken.

3-30-300 och krontäckningsgrad

Som stöd i stadsplaneringen finns strategin 3-30-300 att läsa i Göteborgs grönplan. Ursprunget är en tumregel som tagits fram inom internationell forskning som ett mått på hur mycket vegetation en stad behöver:

- 3 träd. Alla ska kunna se minst tre träd från sin bostad, skola och arbetsplats.
- 30 procent. Minst 30 procent av varje stadskvarters yta ska skuggas av trädkronor. För att mäta detta används måttet krontäckningsgrad.
- 300 meter. Alla invånare ska ha max 300 meter till ett grönområde.

Krontäckningsgrad

Området i den stora rektangeln innehar en krontäckningsgrad av 6.7% och planområdets krontäckningsgrad är 15,2%. Sett ur ett större perspektiv är planområdets krontäckning viktig för att bidra med ekosystemtjänster till omgivningen.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

Ekosystemtjänster är de produkter och tjänster som naturens växter och organismer ger oss människor och som påverkar vårt välbefinnande. Några exempel är pollinering, vattenreglering och naturupplevelser.

Fler ekosystemtjänster blir viktigare för människan i och med urbaniseringen och att jordens klimat förändras. Träd, gräsmattor, gröna tak och annan växtlighet renar luft och vatten samt isolerar mot kyla eller värme, vilket blir allt viktigare för städer som växer och en värld med allt större klimatskillnader. Ekosystemtjänster är alltså inte bara grunden för vår välfärd utan även grunden för vår framtida livskvalitet

Läs mer på Naturvardsverket.se

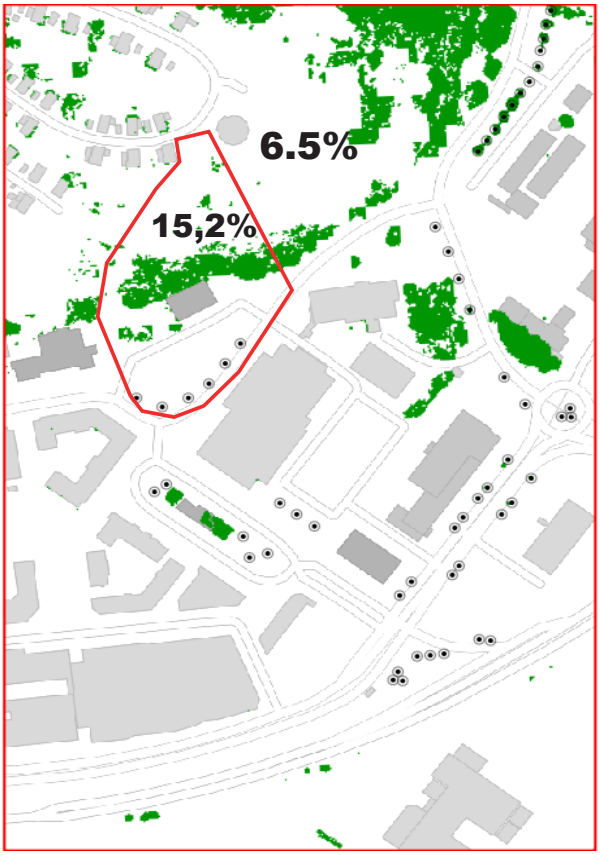

Naturvärdesinventering

En naturvärdesinventering har utförts inom planarbetet som identifierar flera värden: ett skyddsvärt träd, biotopskyddade alléer, värdelement och naturvärdesklassområde 3- och 4. Inom ramen för naturvärdesinventeringen utfördes även en fladdermus-, kräldjurs- och fågelsinventering.

Fågelinventeringen visar att området hyser en fågelfauna som är typisk för ett stadsområde nära kusten. Samtliga fågelarter är fridlysta och därmed ska arbete under fåglarnas häckningstid undvikas, dvs i april till juli. Fåglar bedöms påverkas negativt om det särskilt skyddsvärda trädet och stora delar av naturvärdesbiotop 3, ekskogen, ianspråktas då det medför reducering av bo- och häckningsplatser.

Grod- och kräldjursinventeringen påträffade skogsödla och kopparödla. Samtliga grod- och kräldjur är fridlysta och det är förbjudet att döda, skada, samla in exemplar eller skada äggen. Kopparödlan bedöms påverkas negativt om stora delar av ekskogen ianspråktas.

Fladdermusinventeringen identifierade nordfladdermus (NT) som i kombination med förekomst av potentiellt värdefulla strukturer för vila och övervintring medför visst bevarandevärde trots generellt låg aktivitet. Värna områdets värden genom att identifierade träd och bergsbranten bevaras i så hög utsträckning som möjligt. Eventuell trädfällning ska utföras under vinterhalvåret samt undvik ljusföroreningar. Bergsbrantens eventuella funktion som övervintringsplats och ledstruktur för fladdermöss ska värnas och inte belysas.

NT = Nationellt hotad

Inventeringen rekommenderar att trädskyddsområde upprättas för det grova hålträdet(skyddsvärt) och ekskogen i naturvärdesbiotop 3 i den norra kanten av den planerade simhallen. Ett trädskyddsområde utförs av sakkunnig och omfattar droppzon + fyra meter, i varje riktning. För att bevara områdets naturvärden bör träden i bergsbranten (ekskogen) samt det grova hålträdet bevaras i så stor utsträckning som möjligt. Eventuell trädfällning måste ske under vinterhalvåret samt att ytterligare ljusföroreningar bör undvikas.

Fladdermusinventering identifierar 9 objekt med lämpliga strukturer för fladdermöss, varav en med klass 2 (goda förutsättningar) och en med klass 3 (begränsade förutsättningar). Goda förutsättningar ges vid sydvänd bergsbrant med blocksamlingar och klippskrevor som kan fungera som boplats och övervintringsplats. Klass 3-objekten består av hålträd och markeras med lila punkter på kartan ovan från fladdermusinventeringen.

Planområdet

Planområdet utgörs av en gräsyta som genomskärs av Gamla Flygplatsvägen. Längs med vägen finns parkering. Norra delen utgörs av Snäckebergets sluttande bergshäll i söderläge. Berget utgör en naturlig fond och ankarpunkt i Amhult. Vegetationen på berget utgörs i de södra delarna främst av ekskog med inslag av poppel och längre norr ut breder öppnare och soliga ljunghedar ut sig. Ljunghedarna kan tänkas hysa pollinerande insekter som bör tas hänsyn till.

För nuvarande nyttjas tomten av Kulturförvaltningen som har ett förråd på tomten. Två trädallér ramar in vägen. I den västra delen av planområdet, mot kyrkan, finns det spår av en tidigare trädgårdplantering med två päronträd, ett körsbärsträd, troligtvis sälg, björk och kvarlevor av en häck som främst utgörs av rosenbuskar, syrén och oxel.

Entrén till planområdet utgörs av två övergångsplatser från planområdet som vätter mot busstorget till höger i fotot.

Snäckeberget
Ekskog med inslag av asp och lind
Klättervildvin
Forsythia
Berberis
Salix
Björk
Björk
Päron
Päron
Körsbär
Sälg
Ekallé (ev. rödek)
Ekallé (ev. kärrek)
Vita kryss visar punkt för inmätta träd över 20 cm i diameter
Träd från baskarta, biotopskydd
Arter som vittnar om tidigare trädgårdsdel av tomten

Ekkronorna möter förrådets västra sida.

Grenarna som sträcker sig mot söder utgör en stor del av krontäckningen

Med förrådet i ryggen ser vi en slingrig väg som går att klättra längs hela vägen upp till Flygtornet

Ekarna i fokus med berget som fond.

Kyrkan till höger i bild och rakt fram står päronträd, sälg, körsbär och björk. Häck till höger av häggmispel

Förrådets nordöstra del med berget som reser sig till höger i bild.

Historisk tillbakablick

1960

1970

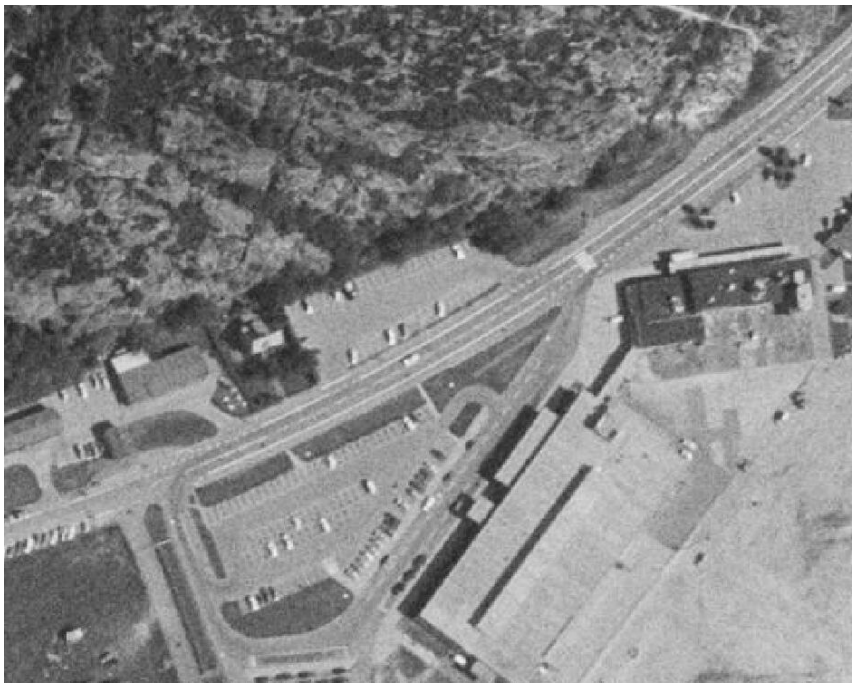

1998

De historiska kartorna visar att området har varit hårdgjort ända sedan 60-talet.

Då området har varit hårdgjort söder om ekarna som växer längs bergsslänten så finns det en möjlighet att trädens rötter inte har sökt sig in under den hårdgjorda ytan.

Detaljplanens påverkan

Planens syfte

Planens syfte är att skapa en ny simhall i Amhult centrum. Idrott och föreningsförvaltningen är beställare av anläggningen. Simhallen förväntas bidra till att främja en aktiv fritid, förbättra folkhälsan och ge ett bredare utbud av idrottsutövande. Simhallen ska fungera som lokalbad för simundervisning, simidrott och ge möjlighet till motionssim. Antal besökande uppskattas till 150 000 per år, inom en femårsperiod. Simhallen ska innehålla en 25-meters bassäng och en undervisningsbassäng med höj- och sänkbar botten anpassat för simundervisning, vattengymnastik och rehabilitering.

Detaljplanen ligger i ett område med risk för översvämning och höga vattennivåer. Området ingår även i riksintresse för högexploaterad kust.

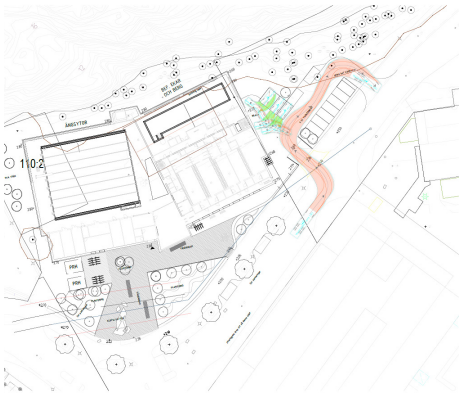

Under arbetet med planens grönstrukturutredningen utreds parkeringens utformning. På skissen ovan är parkeringen breddad för att skapa en separat in- och utfart där flera träd tas i anspråk från naturmarken.

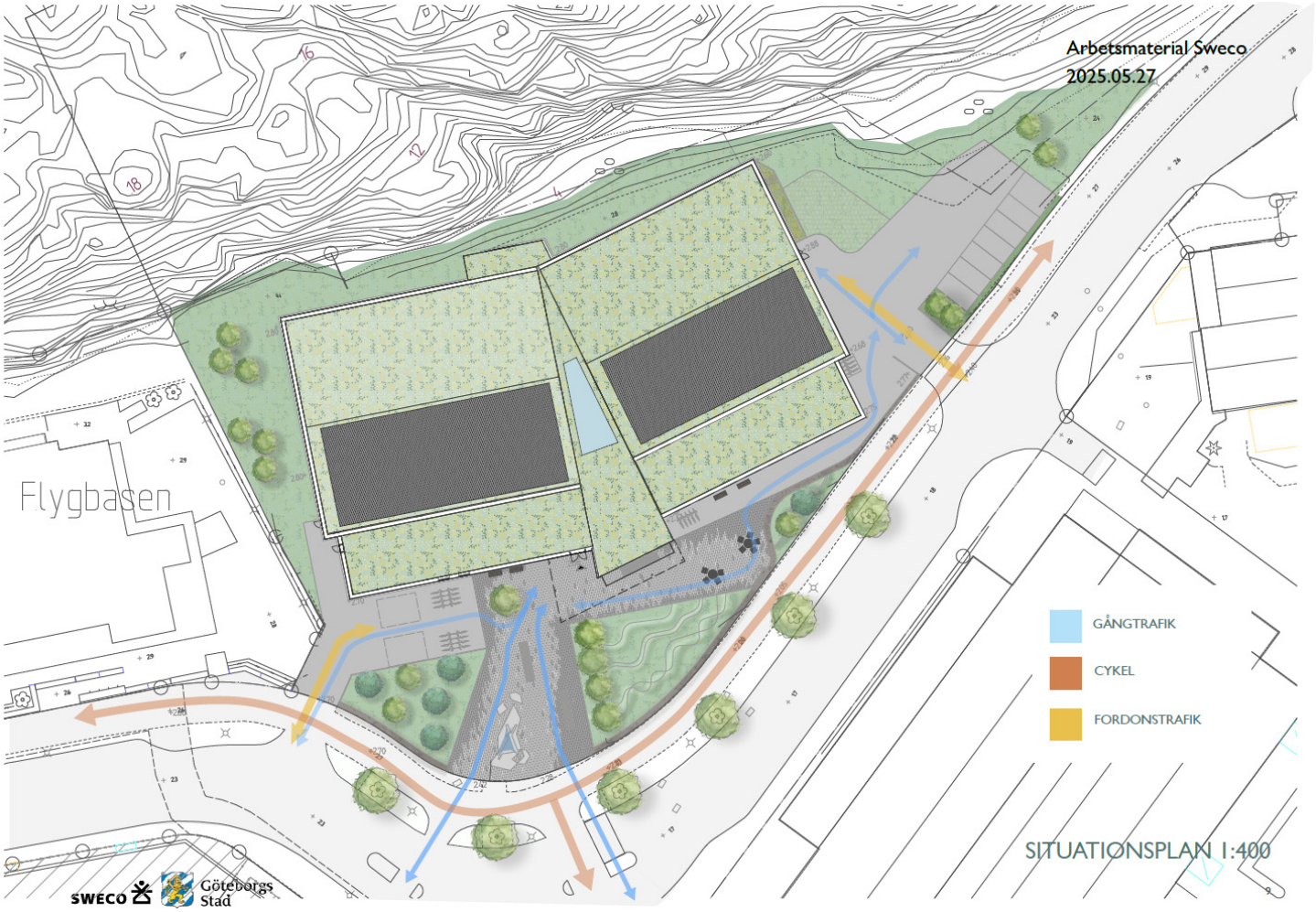

Bedömd påverkan

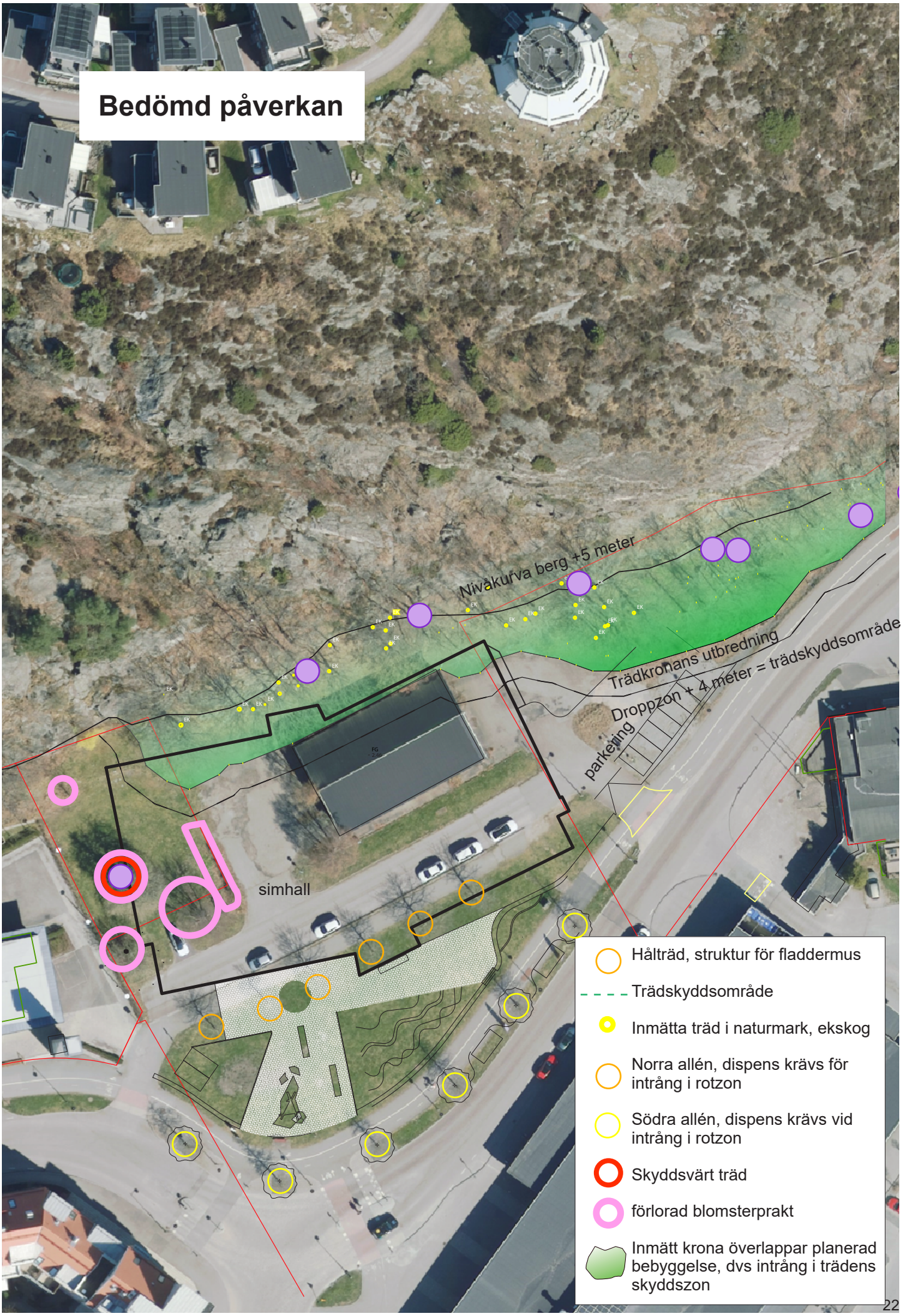

Bedömd påverkan

Påverkan blir främst på befintliga träd som står på den tänkta placeringen för kommande simhall, ekskog i söderläge mot berget, trädalléer och eventuellt mer beskuggning av berghällen. I det fortsatta arbetet med detaljplanen är det viktigt att arbeta med att minimera detaljplanens negativa effekter på befintliga värden. I första hand bör man inom planarbetet skissa på en byggrätt som bevarar så många träd som möjligt, i andra hand kompensera för värden som går förlorande.

Enligt *Standard av skyddande av träd vid byggnation 3.0.* ska trädskyddsområdet vara 4 meter utanför droppzonen. Historiska kartor visar dock att området runt förrådet har varit hårdgjort sedan 1960-talet och därmed finns en möjlighet att trädens rötter har sökt andra vägar än enbart söder ut. Om så är fallet skulle det ge träden bättre förutsättningar att stå kvar trots uppförandet av simhallen söder om trädens växtplats. En rotkartering kan genomföras för att säkerställa rötternas utbredning.

Värmeöar
En urban värmeö är ett stadsområde som är påtagligt varmare än dess omgivning. Städer har generellt många hårdgjorda ytor med lågt albedovärde, vilket innebär att lite solstrålning reflekteras. Temperaturskillnaden är som regel större under natten än på dagen, och större på vintern än sommaren. Vid låga vindhastigheter tenderar temparaturskillnaden också att öka.
Träd och växter tar upp vatten och avger vattenånga vilket har en kylande effekt på omgivningen och minskar den urbana värmeön.

Sammanfattning

- Päronträdet är identifierat som särskilt skyddsvärt träd, då det är ett grovt hålträd och har därför högt biologiskt värde, riskerar att tas ned.
- Simhallen placeras innanför bevarandevärd ekskogs skyddsområde och riskerar att påverka trädens möjlighet att leva kvar på platsen ur ett långsiktigt perpsektiv.
- Träden i den identifierade ”trädgårdsdelen” riskerar att försvinna och därmed förlorar platsen vacker blomning som är gynsam för pollinatörer.
- Om planerad bebyggelse upprättas riskerar biotopskyddade alléers att ianspråktas samt intrång i rotzon.
- Planförslaget riskerar att medföra ökad hårdgjord yta samt minskad krontäckningsgrad. Minskad krontäckning reducerar antalet ekosystemtjänster och medför ökad risk för värmeöar.
- Ny bebyggelse enligt planförslaget riskerar att påverka landskapsbilden genom att förändra vyn av Snäckeberget som utgör en naturlig fond och ankarpunkt i Amhult.
- Belysning av berget riskerar att störa bergsbrantens funktion som ledstruktur och övervintringslats för fladdermöss.

Föreslagna strategier

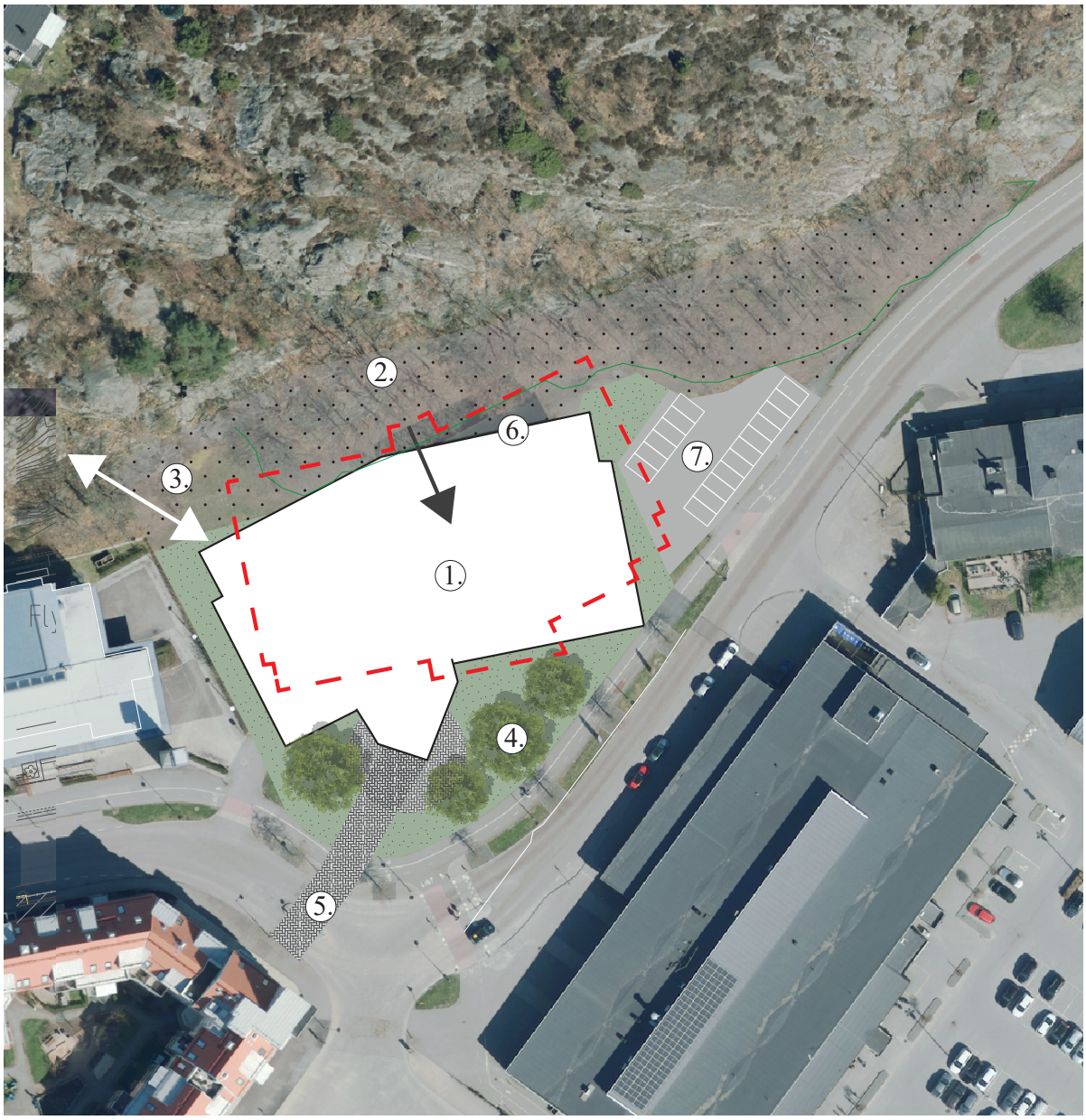

1. Se över byggnadens utformning och placering, skapa yta för parkering och bevarande av träd
2. Prickmark norr om byggnaden för att bevara ekskog, samt strukturer som är lämpliga för fladdermöss
3. Behåll möjlig koppling till eventuell framtida stadsdelspark
4. Utveckla perenn- och trädplanteringar, välj arter som kompenserar för förlorade blomsterprakt
5. Skapa en trygg koppling över Gamla Flygplatsvägen med hänsyn till trafik
6. Byggrätt anpassas efter asfaltens utbredning mot norr
7. Se över parkeringens placering så att den inte ianspråktar eller skadar naturvärden

Föreslagen placering för simhall

Exempel på vridning av byggnad för att ge mer plats åt trädskyddsområde

Trädkronornas inmätta utbredning

Förslag på strategi

Nyttja

- **Planområdets yta för att skapa en bra helhet**

Se över byggnadens placering i relation till befintliga träd norr om simhallen. Byggnaden är placerad för att minimera ledningsflytt. Utred om det finns utrymme för att flytta byggnaden närmare vägen och göra mindre intrång på trädens skyddszon. Överväg prickmark norr om simhallen för att inte riskera att en eventuell driftväg byggs ut som riskerar att kompaktera marken och skada trädens rötter (punkt 1 på sid 23).

- **Närhet till kommande stadsdelspark Amhults dammen**

Planområdet ligger i anslutning till bostadsnära park som i ÖP är utpekad som blivande stadsdelspark. Nyttja planområdets närhet till en blivande park genom att hålla en framtida koppling eller entré möjlig. Med tanke på detaljplanens innehåll bedöms det inte rimligt att planen ska bidra till att utveckla Amhultsparken till stadsdelspark. Däremot är det viktigt att undersöka möjligheten att hålla en framtida koppling eller entré till parken möjlig (punkt 3 på sid 23).

Värna

- **Bevara ädellövskog**

Göteborgs Miljö- och klimatprogram för 2021-2030 har som miljömål att bevara befintlig areal ädellövskog. Vid exploatering intill park- eller naturmark ska arbetsområdets ses över så att exploatören inte fäller träd på allmänplats park eller natur. Kontrollera att byggnationen är genomförbar i samband med att bevara naturvärden och planera en trädskyddsplan för utbyggnadsfasen. Se över placering för schackt och överväg shackt med spont. Planera annars för schaktslänt så att den inte påverkar träd som ska behållas. Se över placering av byggväg samt schakta för dränering eller spont så att träden inte skadas. (punkt 2 på sid 23)

- **Biotopskyddade alléer**

Området innehåller två biotopskyddade alléer och de kompenserar ett till ett. Om alléerna inte är möjliga att bevara så kompenseras de i alléformation längs en väg. Arten rödek betraktas som invasiv och kan eventuellt ersättas med någon annan art vid nyplantering av allé.

- **Värna lämpliga strukturer för fladdermöss**

Fladdermusinventeringen identifierar 9 lämpliga sturkturer med värde som viloplats. Den sydvända bergsbranten kan vara lämplig som boplats och övervintringsplats. Bevara så många träd som möjligt, använd nedåtriktad belysning och undvik belysning av bergsvägg. Det finns inga fladdermusvänliga lampor, bara mer eller mindre skadliga. Åtta hålträd är idenitfierade och bör bevaras. Om avverkning är oundviklig ska den ske under vinterhalvåret (nov-mars)

Utveckla

- **Bevara och utveckla befintlig blomsterprakt**

På platsen finns flera arter som gynnar fåglar och pollinatörer, sälg, päron, körsbär, rosor och berberis. Värna dessa arter i första hand men om de behöver kompenseras så vore det önskvärt med en förstärkt blomsterprakt som är tilltalande för båda djur och människor. Sälg är en art av stor betydelse för de första pollinatörerna om våren (punkt 4 på sid 23).

Tillskapa

- **Skapa trygg och gen koppling från busstorget**

Se över befintliga passager från busstorget utifrån trafiksäkerhet och genhet för att skapa en trygg och lättorienterad entré till simhallen. Överväg om det går att skapa en tydlig hierarki mellan de två övergångställena eller om det går att ta bort den ena (punkt 5 på sid 23).

Kompensationsåtgärder

- **Skapa faundepåer (bevara död ved)**

Om grövre träd (över ca >40 m diameter) inte går att flytta och måste sågas ner, så bör stamdelar placeras i soligt, sydligt läge i ljungheden i samråd med förvaltare. Grövre, död lövträdsved i soligt läge är ideella platser för många insekter och småkryp att lägga larver i och jaga i.

- **Frihugg ekar**

Ta bort träd och buskar runt ekarna som kan skada tillväxten och hämma ljusinsläpp. Ekarna behöver mycket ljus för att trivas. På så sätt kan man få friska ekar att bli mycket gamla och vackra.

- **Kompensera biotopskyddade alléer**

Biotopskyddade alléer bör i första hand bevaras och i de fall där det inte är möjligt ska de kompenseras för genom återplantering. Biotopskyddade träd kompenseras 1:1.

- **Kompensera blomningsvärde hos träd i ”trädgården”**

Befintlig blomning som växer i trädgårdsdelen bör ersättas vid eventuell nedtagning för att gynna pollinatörer och fåglar samt bidra med estetiska inslag i stadsrummet.

- **Skyddsåtgärder för fladdermöss**

Stör ej djuren under deras häcknings- och reproduktionstid, samt ta fram en belysningsplan. Värna områdets värden genom att identifierade träd (hålträd och skyddsvärt träd) och bergsbranten bevaras i så hög utsträckning som möjligt. Eventuell trädfällning ska utföras under vinterhalvåret samt undvik ljusföroreningar. Bergsbrantens eventuella funktion som övervintringsplats och ledstruktur för fladdermöss ska värnas och inte belysas.

Ytterligare utredningar

Trädinventering

Genom att i tidiga skeden ta reda på vitalitet, skador och växtförutsättningar för trädgrupper eller solitära träd inom ett område som planeras för byggnation ges goda förutsättningarna till att kunna spara önskade träd med fortsatt bibehållen vitalitet och god kondition.

Rotkartering

Kartläggning för att säkerställa hur trädens rötter är placerade under mark ger projektgruppen underlag att ta ställning gällande trädens möjlighet att bevaras.

Bilaga: Planeringsförutsättningar

Göteborgs grönplan

Göteborgs grönplan syftar till att visa hur Göteborg kan stärkas som en stad med stora gröna kvaliteter, ur ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv, samtidigt som staden utvecklas. Den är vägledande för Göteborgs Stads alla planerande, byggande och förvaltande förvaltningar och bolag.

Riktvärden för park och naturområden

Grönplanen beskriver och sätter minsta mått på olika typer av gröna friytor, och klargör att alla boende och arbetande i Göteborg ska ha tillgång till parkmark inom 300 m från bostaden eller arbetsplatsen.

Typ av område	Närhet till bostad utan barriär	Storlek	Kvaliteter
Bostadsnära parker och naturområde Litet grönområde som används främst av boende och verksamma i omgivande kvarter	Inom 300 meters promenad från bostad Inte korsa trafikleder, större vattendrag eller större nivåskillnader	Minst 0,2 hektar	Sociotopvärden: Vila, Mötesplats Varierat växt- och djurliv Grön oas/plats/park/natur
Stadsdelspark Park som framförallt besöks av de som bor i den omgivande stadsdelen	Inom 1 kilometers promenad från bostad, 15 minuters promenad Inte korsa trafikleder, större vattendrag eller större nivåskillnader	Minst 2 hektar	Sociotopvärden: Vila, Mötesplats, Picknick, Sällskapslek, Promenad, Lek Variation i karaktär mellan närliggande stadsdelsparker Varierat växt- och djurliv Grön oas/plats/park/natur
Stadspark Mångfunktionell park som är så attraktiv att den lockar människor från hela Göteborg	30 minuter med kollektivtrafik	Tillräckligt stor och attraktiv för att rymma och locka många människor och tåla användning	Tydligt särpräglad karaktär Variation mellan olika stadsparker Rikt växt- och djurliv
Större natur- och rekreationsområde Stort naturområde med ett flertal biologiska och rekreativa värden	30 minuter med kollektivtrafik	Tillräckligt stor och attraktiv för att rymma och locka många människor och tåla användning	Tydligt särpräglad karaktär Rikt växt- och djurliv

Källa: Göteborgs stad (2022). *Göteborgs Grönplan - för en nära, sammanhållen och robust stad 2022-2030.*

Sociotopvärden

Sociotopvärden är ett sätt att beskriva kvaliteter på en plats, och vilka förutsättningar en park måste ha för att kunna inhysa en viss funktion. Sociotopvärden används som ett planeringsverktyg med syfte att skapa mångfunktionella parker och naturområden av hög kvalitet.

Stadens grönstruktur ska ha förutsättningar för att inhysa olika sociotopvärden. I följande tabell redovisas de sociotopvärden som ska finnas i en bostadsnära park respektive en stadsdelspark, och vilka fysiska förutsättningar detta kräver:

Kvaliteter (sociotopvärden)		Förutsättningar	
Picknick	» Picknick » Grilla » Utflykt med fika	» Attraktiv plats » Tillgängliga platser	Inom max 1 kilometers promenad från bostaden
Sällskapslek	» Boule » Kubb » Brännboll	» Parken behöver vara minst 45 meter bred » Plan, öppen yta klippt gräs	
Promenad	» Promenera » Vandra » Strosa	» Underlag, tillgänglighet, variation » Minsta mått sammanhängande stråk 500 meter » Möjlighet att vila – sittplatser » God orienterbarhet	
Lek	» Lekplats och/eller fri lek » Till exempel: kojbygge, åka lådbil, åka pulka, klättra, cykla, vattenlek	» Tillrättalagd lek i form av lekredskap och/eller ej tillrättalagd lek i form av annat än lekredskap » Plan yta och/eller terräng	
Vila	» Lugn och ro » Avkoppling » Hämta kraft	» Större delen av parkytan understiger ljudnivå på 50 decibel	Inom max 300 meters promenad från bostaden
Mötesplats*	» Folkliv » Umgås » Titta på människor » Ha möten	» Parken behöver vara minst 45 meter bred » Innehålla sittplatser » Minst hälften av parkytan är solbelyst klockan 12 vid vårdagjämning » Plan öppen yta	
Grön oas	» Lummighet och/eller omslutande rumslighet » Kontrast mot omgivningen	» Huvudsakligen vegetationstäckt mark » Parken behöver vara minst 45 meter bred	
Varierat växt- och djurliv	» Många arter av växter och djur	» Variation av livsmiljöer: både övergripande livsmiljöer såsom lövskog, och småskaligare, som exempelvis grova träd och bohål. » Stor biologisk mångfald	

* Naturområden har i vissa fall andra förutsättningar än park för att erbjuda mötesplats. Här är folkliv inte alltid det mest uppskattade. Förutsättningar kan vara en glänta, en utsiktsplats eller en grillplats.

Källa: Göteborgs stad (2022). *Göteborgs Grönplan - för en nära, sammanhållen och robust stad 2022-2030.*

Tillgänglig park och natur

Utöver fysisk närhet påverkas människors tillgång till park och natur av hur tillgängliga områdena är. Olika grupper av människor har olika behov och det är därför viktigt att planera för alla människors olika förutsättningar. Enligt Göteborgs grönplan bör Stadens parker och naturområden i möjligaste mån vara tillgänglighetsanpassade och användbara för alla.

Stadens grönområden har klassificerats i tre olika kategorier utifrån deras förutsättningar att rymma parkkvaliteter med avseende på tillgänglighet, både vad gäller angöring och vad gäller krav på relativt plana ytor för vistelsekvaliteter:

Tillgänglighetskategorier	
Kategori 1	Områden där i stort sett hela ytan har förutsättningar att fungera ur tillgänglighetssynpunkt. Större delen av ytan, minst 0,2 hektar, utgörs av en relativt plan yta. Ytor i denna kategorin är oftast renodlade parkmiljöer, men kan skötas mer eller mindre intensivt.
Kategori 2	Områden som i delar har förutsättningar att fungera ur tillgänglighets-synpunkt men i andra delar är otillgängliga. Minst 0,2 hektar av ytan utgörs av en relativt plan yta. Dessa ytor är ofta hybrider mellan park- och naturmiljöer.
Kategori 3	Områden med begränsade förutsättningar att fungera ur tillgänglighets-synpunkt. Mindre delar bedöms kunna tillgängliggöras men detta kräver generellt större insatser. Ytor i denna kategori är generellt kuperade naturmarksområden eller extensivt skött parkmark med svår topografi. Notera att dessa områden kan ha stora rekreativa värden för dem som har möjlighet att nyttja dem.

Riktlinje för lekplatser

Park- och naturförvaltningens riktlinje för lekplatser (idag tillhörande stadsmiljöförvaltningen) ska ge vägledning för hur förvaltningen ska planera, sköta, förvalta och utveckla stadens lekplatser. Fem principer har tagits fram och ska ligga till grund för arbete med allmänna lekplatser och andra lekmiljöer. För att skapa en lekvänlig stad ska stadens lekplatser vara: nära; för alla; utvecklande och stimulerande; säkra samt hållbara. Den allmänna lekplatsen är en viktig oas för barn och fyller en betydelsefull funktion som offentligt rum och mötesplats i staden. Alla i Göteborg ska ha nära till utomhuslek, framför allt genom allmänna lekplatser men också genom andra lekmiljöer.

Riktvärden för lek

Typ av lekplats	Närhet till bostad utan barriär	Storlek
Lekmiljö Lek sker inte bara på lekplatser utan finns överallt där barn rör sig. Genom att skapa andra lekmiljöer, eller stärka och utveckla befintliga lekvärden i staden, kan vi synliggöra barnen och välkomna till lek för alla i det offentliga rummet.	Överallt i staden. Bör finnas inom 300 meters promenad från bostaden utan att passera större barriär.	Kan variera från en punkt eller stråk till ett större område.
Områdeslekplats Områdeslekplatsen är framförallt viktig för de yngre barnen och för de barn som börjar röra sig på egen hand i den offentliga miljön. Vid planeringen av denna typ av lekplats bör dessa två grupper särskilt prioriteras. Områdeslekplatserna ska inte ersätta fastighetsägarens skyldighet enligt plan- och bygglagen att tillhandahålla friyta som är lämplig för lek i närheten av bostaden.	Bör finnas inom 500 meters promenad från bostaden utan att passera större barriär.	Ska ge möjlighet för att några olika typer av aktiviteter kan pågå samtidigt. För att ge barn tillräckligt med lekutrymme och minska slitaget behöver lekplatsen storlek också anpassas till invånarantal och tillgång till andra lekplatser i närheten.
Stadsdelslekplats Stora lekplatser som besöks av de som bor i hela stadsdelen och är samlingsplats för alla åldrar och många olika grupper.	Bör finnas inom 1 kilometer från bostad.	Ska ge möjlighet för att flera olika typer av aktiviteter kan pågå samtidigt för flera grupper av barn i olika åldrar och vuxna. För att ge barn tillräckligt med lekutrymme och minska slitaget behöver lekplatsernas storlek också anpassas till invånarantal och tillgång till andra lekplatser i närheten.
Utflyktslekplats Utflyktslekplatserna ska vara unika, stora, generationsövergripande och strategiskt belägna lek- och mötesplatser som är värda att ta sig till från hela staden. De ska upplevas välkomnande för alla.	Väl spridda över hela staden	Ska vara stora och ge möjlighet för att många olika typer av aktiviteter kan pågå samtidigt för många grupper av barn i olika åldrar och vuxna.

Källa: Göteborgs stad (2019). *Park- och naturförvaltningens riktlinje för lekplatser*

Offentlig friyta

I rapporten Mäta stad (Ståhle et al. 2016) beskrivs att: *”En stad behöver offentliga platser för grundläggande samhällsändamål som social integration, allmänna möten, platsidentitet, rekreation, naturupplevelser samt barns lek och utveckling. Dessa funktioner kan inte lösas på privat mark utan representerar allmänna värden som bara kan skapas i det offentliga rummet. Offentliga platser är till exempel torg, parker och naturområden. Dessa platser är i olika grad ytkrävande och i planeringen behöver mark avsättas.”*

FN:s organ för boende och stadsbyggnadsfrågor, UN Habitat har studerat frågan och kommit fram till en rekommendation om minst 15% offentliga platser för att tillgodose behovet av torg, parker och naturområden. Rekommendationen är ett underlag till rapporten Mäta stad, till stadsbyggnadsförvaltningens arbete med indikatorer för gestaltad livsmiljö (Stadsbyggnadskontoret, 2021) och för Göteborgs stads inriktning om att de offentliga friytorna i fortsatt förtätning av staden bör utgöra minst 15% av den totala markytan (Översiktsplan för Göteborg, 2022).

Stadens byggstenar: offentliga platser, gaturum, privata utemiljöer och bebyggelse

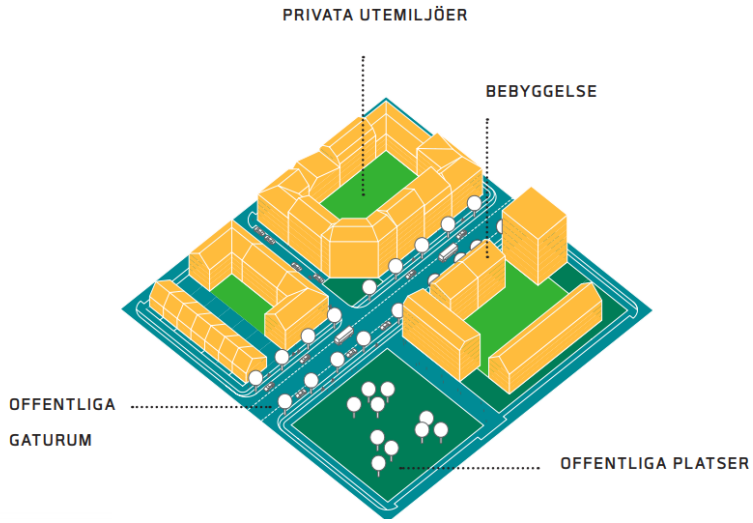

Källa: Ståhle et al. (2016). *Mäta stad - en guide till forskningsdriven stadsbyggnad.*

Samnyttjande av allmän plats park/natur

Park- och naturförvaltningen (nu stadsmiljöförvaltningen) har ett inriktningsbeslut gällande samnyttjande av allmän plats park och natur. Samnyttjande är när samma markområde används för två eller flera olika ändamål, oftast vid olika tidpunkter på dygnet. Ett exempel på samnyttjande är när en yta som är planlagd för huvudändamålet park även ämnas att användas av en bestämd sekundäranvändare, exempelvis Kretslopp och vatten för funktionen dagvattenanläggning.

Nedan kriterier och tillhörande checklista ska användas för att bedöma om samnyttjande av allmän plats park eller natur är lämplig. För att kunna genomföra en lämplighetsprövning av samnyttjande i enskilt fall behöver området ha tillgång till minst 15 % offentlig friyta, utöver yta som diskuteras för samnyttjande. Om riktvärdet inte uppnås i det aktuella området behöver 15 % offentlig friyta först säkras innan samnyttjande kan utredas.

Samnyttjan allmän plats PARK/NATUR – kriterier

- Bedömning om samnyttjan ska göras i ett tidigt skede i samband med att ramarna sätts för tillgång offentlig plats.
- Samnyttjad yta ska utgöra max 30 % av aktuellt park/naturområde.
- Platsen är utformad och sköts för allmänt parkändamål inom park- och naturs budget i samråd med sekundäranvändare.
- Inget staket eller avgränsning som möjliggör låsning eller utestängning av besökare. (Staket kan uppföras för säkerhet)
- Inga byggnader eller faciliteter för annat än parkändamål
- De kvaliteter som samnyttjas är ”ytkvaliteter” eller platsspecifika kvaliteter. Exempel kan vara stora öppna ytor för spring och bollek, klätterträd eller buskar för lek, pulkabackar eller särskilda naturupplevelser . De lekvärden som tillgodoses hör framförallt hemma i ”den vilda zonen” men även delar av den ”vidlyftiga zonens lekvärden”, såsom de beskrivs i dokumentet ”Utemiljö vid förskolor i Malmö - ett verktyg för planering, utformning och bygglovgranskning” kan vara lämpliga att samnyttja på allmän plats
- Bedömning av lämplighet, omfattning av samnyttjan och ytanspråk görs i respektive aktuellt fall genom ”Samnyttjan allmän plats – checklista Park- och natur” resp. sekundäranvändares checklista.

Samnyttjan allmän plats PARK/NATUR – checklista

Förutsättningar för användning av checklistan

- 15 % offentlig grönyta eller annan överenskommen siffra för området säkras utöver yta som diskuteras för samnyttjan.
- Användningen följer Samnyttjan allmän plats PARK/NATUR – kriterier

1. **VAD? Önskemål**

Vilka verksamheter? Viken omfattning? Var inom området?

2. **OM? Övergripande lämplighet för området som helhet**

Prövning lämplig utifrån nulägesanalys av friyta i området som helhet? Hur mycket friyta finns? Möjligt i föreslaget läge med tanke på kvalitet? Hur många skolor/förskolor nyttjar redan?

3. **HUR? Förutsättningar för platsen**

- Kvaliteter som kan samnyttjas
  [bedömning av parkens karaktär, naturtyp/slittålighet]

- Kategori och storlek
  [stadsdelspark, bostadsnära park, storlek etc]

- Möjlig avgränsning/zonering/materialitet
  [hur skulle möjlig avgränsning kunna fungera i parken som helhet? Förutsättningar för gestaltning? Höjd? Rumsligt, material mm. Redovisas med skiss]

- Barnens avtryck/parkens uttryck
  [i vilken omfattning är det möjligt för verksamheten att påverka platsen utifrån parkens karaktär/övrig användning]

HUR? Riskanalys

- Risk för slitage [*om användningsgrad fel*]
  liten medel hög – motivera

- Risk för undanträngning [av andra grupper]
  liten medel hög – motivera

4. **FÖRSLAG**
   Samnyttjan lämplig *[grad av samnyttjan]* under förutsättning att.../Samnyttjan inte lämplig på grund av...

5. **EKONOMISKA KONSEKVENSER**
   Samnyttjan enligt förslag innebär ökade driftkostnader med… *xxx kr.*
   Motivera

Läs mer

- Göteborg stad (2022). *Göteborgs Grönplan för en nära, sammanhållen och robust stad 2022-2030.*
- Göteborgs stad (2022). *Översiktsplan för Göteborg.* Hämtas via: https://oversiktsplan.goteborg.se/
- Göteborgs stad (2019). *Park- och naturförvaltningens riktlinje för lekplatser* [idag tillhörande stadsmiljöförvaltningen].
- Stadsbyggnadskontoret (2021). *Indikatorer för en god gestaltad livsmiljö: stadsliv och förtätning.* [Anvisning]. Göteborg stad.
- Ståhle et al. (2016). *Mäta stad - en guide till forskningsdriven stadsbyggnad.*

Göteborgs Stad

goteborg.se